

niálních půjček. Obavy před prudkým vzestupem cen následkem devaluace se nesplnily. Životní potřeby stouply průměrně jen asi o 3%, takže mzdy nemusily být zvýšeny, což přijde opět k dobru vývozu.

Belgickému zahraničnímu obchodu prospívá též relativní volnost, poněvadž není omezován dovozními kvotami. To bude mít za následek oživení v průmyslu, a nelze se diviti hospodářskému optimismu, který zavládl v celé zemi. Též v poměrně krátkém čase tří měsíců od devaluace poklesla značně nezaměstnanost. Vládě se podařilo zjednat oba předpoklady hospodářské obrody: získala důvěru a vzbudila chuť k podnikání.

Dr. V. Piasecký.

LITERATURA.

Dr. EDVARD BENEŠ: BOJ O MÍR A BEZPEČNOST STÁTU. Československá zahraniční politika v projevech ministra dr. E. Beneše 1924—33. Vydalo nakladatelství „Orbis“ v Praze. Praha 1934. Stran 834 + X, váz. za 96 Kč.

Benešových padesátých narozenin nemohlo být vzpomenuo vhodněji a účelněji, než právě vydáním této knihy, která s publikací „Problémy nové Evropy a zahraniční politika československá. Projevy a snahy z r. 1919—24“, vydanou k jeho čtyřicátým narozeninám nakladatelstvím „Melantrich“, je nezbytným zdrojem poučení pro každého, kdo se zajímá o naši zahraniční politiku, jejímž je dr. Beneš od počátku našeho státu odpovědným a šťastným ředitelem. Benešovy projevy, přednesené jednak v zahraničních výborech poslanecké sněmovny a senátu jednak v poslanecké sněmovně samotné, jsou tu otištěny, až na jedinou výjimku, beze změn toliko s nepatrnými a nevýznamnými stilistickými opravami na některých místech a tvoří hlavní část knihy (str. 233 až 802). Především jest jim obsažná studie dr. K. Krofty „E. Beneš a československá zahraniční politika 1924—33“ (str. 3—229), v níž je podán pohled na první pětiletí československé zahraniční politiky a rozbor všeobecných problémů mezinárodních a zvláštěních problémů československých v ní a výstižně jsou vyloženy a osvětleny zásady a metody ministra Beneše. Kniha jest opatřena podrobným rejstříkem osobním a věcným, sestaveným pečlivě dr. Ant. Hartlem (str. 803—827).

Nejvýznačnějším, takřka základním rysem Benešovy zahraniční politiky jest podle dr. Krofty její vědeckost, její vědecký základ a metoda, k nimž si sjednal Beneš teoretický základ již ve svém mládí, hlavně studiem v cizině. Jsouc takto založena, mohla zahraniční politika ministra Beneše zachovávatí jednotnou základní linii bez ohledu na přechodné změny politické situace doma i za hranicemi. Snaha správně chápatí a oceňovatí fakta a síly působící na historické dění, dobře rozuměti vývoji v minulosti a správně odhadovatí vývojové tendence do budoucnosti je přední známkou vědecké politiky, zvláště zahraniční, jak si jí přál míti ministr Beneš. Hlásaje nutnost takovéto politiky vědecké, nepodceňoval však nikterak uměleckého prvku v politice vůbec a v zahraniční politice zvláště. Jako jiné umění je podle něho také politika tvůrčí. Vedle vědecké přípravy a umělecké způsobilosti je podle ministra Beneše důležitou podmínkou dobré politiky také jasné vyčtený ideový program. Základní složkou tohoto ideového programu zahraniční politiky ministra Beneše byla zajištěná myšlenka demokracie. Zahraniční politika národa, jehož osvobození bylo umožněno všeobecným vítězstvím velikých demokratických ideí duchovní, národní a sociální svobody a spravedlnosti, nemohla se zpronevřiti těmto velikým ideím. Demo-

kratismus pojí se u ministra Beneše takřka nerozlučně s humanitní morálkou, z humanitního demokratismu pak plyne přirozeně rozhodný pacifismus jeho zahraniční politiky, ovšem pacifismus vzdálený všeho slabošství; zastával ministr Beneš rozhodně zásadu, že sluší bránit práva a odporovati zlu. Pokud jde o nacionalismus, dlužno zdůraznit, že dr. Benešovi splývá vlastenectví s úctou k lidství a s neústupnou obranou lidství; to bylo a bude vždy vlastenectví nejúčinnější a nejsvětější. Jak z tohoto pojetí nacionalismu tak i z přesvědčení o postupující koncentraci světa, o přibližování se jednoho státu a národa ke druhému, plyne ministru Benešovi přirozeně požadavek, aby naše zahraniční politika byla evropská, ba světová, aby byla „opravdovým bojem — pokud síly její stačí, pokud se ho může a smí zúčastniti — o triumf lidství a výrazem respektu k lidství.“ Demokratičnost zahraniční politiky v pojetí ministra Beneše projevuje se také v metodách jejího postupu. Protože v demokracii zahraniční politika je podrobena veřejné kontrole, nemůže jako svých zbraní užívat různých pokoutních jednání, vzájemného šálení, mnohoznačných šecí a všelikých mentálních rezervací, nýbrž musí postupovati poctivě, věcně a přesně podle práva. Žádá-li ministr Beneš, aby demokratická politika zahraniční byla poctivá a spravedlivá, vyhýbajíc se chytračení a vzájemného napalování, činí to nejen z důvodů abstraktní morálky, nýbrž z přesvědčení, že i v mezinárodním životě na konec vítězí pravda, t. j. věc dobrá a spravedlivá. U dr. Beneše se setkáváme s mocným vědomím povinnosti a s ní spojené odpovědnosti. Veliké povinnosti k národu a lidstvu sluší podle ministra Beneše, jak patrně z jeho vlastních projevů, plniti nikoli romantickými plány a podniky, nýbrž stálou, trpělivou a soustavnou prací demokratickou. Takovou prací je vyplněn celý jeho život; býval a bývá proto nazýván od cizinců fanatikem práce. Proslulý je i Benešův optimismus. Proti lehkomyšlnému optimismu a škarohlídkému pesimismu staví ministr Beneš požadavek realistického myšlení a chápání problémů, užívání realistické metody v denní praktické politice. Tento realismus však není nikterak v rozporu s mocným idealismem Benešovy zahraniční politiky, naopak s ním splývá v harmonickou jednotu, kterou sám vyjadřuje názvem idealistického realismu. S takovými zásadami nelze ovšem dělati nikdy politiku konjunkturální, kterou ministr Beneš nejednou velmi rozhodně odmítl.

Charakterisuje zahraniční politiku Benešovu, obecné zásady, jimiž se v ní ministr dr. Beneš řídil, metodu jeho politického postupu a práce a ukazuje i na jeho osobní názory a povahové vlastnosti, jež jsou všeho toho základem, užívá dr. Krofta vrchovatou měrou citátů nejen z politických projevů Benešových, nýbrž i z jeho studií a děl, takže ke čtenáři promlouvá vlastně sám dr. Beneš. Svou vzornou studii končí dr. Krofta, opíraje se nejen o podrobné studium snad všech zahraničně politických projevů ministra Beneše, nýbrž též o dlouholeté přímé sledování jeho denní praxe zahraničně politické, které mu umožňuje jeho stálá a těsná úřední spolupráce s ním, a ovšem též o své vlastní úvahy a zkušenosti získané v tomto oboru, takto: „Myslím, že v zahraniční politice ministra Beneše ačkoli, jak přirozeno, byla nucena přizpůsobovati svou taktiku měnícím se poměrům mezinárodním, nikdo nenajde zásadních nedůsledností a rozporů. Jsem také přesvědčen, že její hlavní směrnice v ničem se nepřičí společným ideálům a cílům veliké většiny našeho národa a že skutečným zájmům našeho národa a státu vyhovují dokonale. Cestou, kterou naší zahraniční politice s podivuhodnou prozíravostí a neúnavnou energií razil územím u nás před tím téměř docela neznámým ministr Beneš, musil by

se ubírá každý, kdo by byl postaven na jeho místo, a základní směr této cesty bude třeba zachovati za všech okolností také v budoucnosti (str. 229).

V zájmu československé demokracie bylo by si přáti, aby i tato kniha byla vydána za cenu dostupnou nejširším vrstvám našeho lidu. *A. Klimt.*

PhDr. A JUDr. KAZIMÍR DOBIÁŠ: ÚČAST ZAMĚSTNANCŮ V ZISKU A V KAPITÁLE PODNIKU. Publikace Sociálního ústavu ČSR. Číslo 62. V Praze 1934. Stran 175, cena 10 Kč.

Doceniti důležitost a význam účasti zaměstnanců v zisku a v kapitále podniku předpokládá míti jasno o několika základních skutečnostech, k nimž se pravidelně buď vůbec nepřihlíží nebo se k nim přihlíží měrou nedostatečnou, o nichž se autor zmiňuje v úvodu. Při zavádění každého mzdového systému je třeba přihlížeti k tomu, jaké účinky bude míti pro toho, kdo mzdu přijímá, a pro toho, kdo ji platí. Při tom je míti na paměti, že třeba zdánlivě platí mzdu zaměstnavatel, ve skutečnosti ji platí jen zálohou, kdežto skutečně a konečně ji nese konsument; a protože je konsumentem i dělník, projevuje se mzda jemu placená zpětným účinkem na něho v jeho postavení jako konsumenta. Úkolem správného mzdového systému musí býti zhodnotiti spravedlivě práci a dáti jí ve výrobě a také při rozdělování výsledků výroby místo, jaké jí přísluší vzhledem k jejímu významu, jevícímu se zvláště v jejím poměru ke kapitálu. Práce má býti napříště v podniku činitelem stejně rozhodujícím jako kapitál. To však předpokládá, že ti, kdož se účastní prací, účastní se také rozhodování o osudech podniku s těmi, kdož propůjčují kapitál, že se zúčastní vedení podniku. Z této rovnosti práce a kapitálu vyplyne ovšem také spravedlivější a přirozenější rozdělení hodnot vznikajících společným působením práce a kapitálu, což způsobí zmnožení a zintenzivnění práce, z čehož zase budou míti prospěch nejen ti, kdož se zúčastňují podniku svou prací, ale i ti, kdož mu propůjčují svůj kapitál. Má-li politická demokracie přinést skutečné osvobození pracujících vrstev a učiniti z nich občany opravdu rovnoprávné, je potřebí, aby byla provedena i demokracie hospodářská, k jejímuž zavedení je jedním z prostředků právě zmíněná úprava poměru mezi prací a kapitálem, při níž přestane poměr naprosté nadřaděnosti podnikatele, kdy zaměstnanec je degradován na živý stroj, a bude přeměněn v poměr vzájemné, doplňující se uznané a uznávající spolupráce. Na cestě k hospodářské demokracii je třeba zaručiti pracujícím nejen účast ve správě jednotlivých podniků, ale zároveň účast v těch orgánech moderního podnikání, které, zrušující více nebo méně hospodářskou samostatnost jednotlivých podniků, upravují podnikání celých hospodářských oborů způsobem monopolisujícím, jako jsou trusty a jiné.

Pokud jde o účast zaměstnanců v zisku podniku (str. 9—81), vymezuje autor především pojem této účasti, promlouvá o právu na podíl ze zisku, o rozsahu účasti a způsobu jejího poskytování, vytyčuje její účel, osvětluje, kdy a kde lze účast zavést a jakým způsobem, všímá si poměru odborových organizací k účasti v zisku a zakončuje tuto nejobsáhlejší kapitulu své práce nástinem zákonné úpravy účasti zaměstnanců v zisku a jejím rozšířením. Obdobně postupuje autor i v druhé kapitole, jednájící o účasti zaměstnanců v kapitále podniku (str. 82—156), při čemž všímá si podrobněji našich podniků, u nichž je účast v zisku již zavedena, nebo u nichž byla sice zavedena, ale později byla zase zrušena, atd. (str. 120—156).

Na základě poznatků, učiněných studiem nadhozeného problému, a přihlížením k praktickému výsledku zavedené účasti v zisku a v kapitále podniku v cizině i u nás